

Proposta de noms comuns per a les papallones diürnes (ropalòcers) catalanes

Antoni Arrizabalaga¹, Constantí Stefanescu¹, Francesc Vallhonrat², Jordi Dantart², Roger Vila³, Jordi Jubany^{1,2}, José Manuel Sesma⁴, Santi Viader² i Vlad Dinca^{3,5}

¹Museu de Ciències Naturals de Granollers, Catalan Butterfly Monitoring Scheme, Francesc Macià, 51; E-08402 Granollers

²Societat Catalana de Lepidopterologia. Museu de Ciències Naturals de Barcelona. Plaça Leonardo da Vinci, 4-5; E-08019 Barcelona

³Institut de Biologia Evolutiva (CSIC-Universitat Pompeu Fabra), Passeig Marítim de la Barceloneta, 37; E-08003 Barcelona

⁴Biodiversidad Virtual, director de la Galeria d'Invertebrats

⁵Department of Zoology, Stockholm University; S-10691 Stockholm, Sweden

Abstract. Proposed list of common names for Catalan butterflies. Despite the increased interest in butterflies in Catalonia in recent years, the lack of common names for the vast majority of species represents an obstacle for many people and hampers the spread of the understanding of these insects in the media. This work consists of a proposal for common names for all of the butterfly species found in Catalonia and in Catalan-speaking areas. The names were decided upon by a commission of experts from the Granollers Natural History Museum and the Catalan Lepidopterological Society and wherever possible the few existing names that do exist have been maintained. The new names have been adapted from closely related languages or reflect a distinctive feature, morphological or ecological, of the species in question. In some cases a synonym is also suggested. The aim of this proposal is to establish a reference list of names for all Catalan butterflies that will help popularize the study of these insects in many different sectors of society.

Resum. Malgrat que l'interès per les papallones diürnes (ropalòcers) ha augmentat notablement a Catalunya durant les darreres dècades, la manca de noms populars per a l'enorme majoria de les espècies s'ha convertit en un obstacle per a molts aficionats i, a més, dificulta la difusió per part dels mitjans de comunicació dels coneixements que se'n tenen. En aquest treball presentem una proposta de noms comuns per a totes les espècies de Catalunya i de l'àmbit de parla catalana. Els noms els ha consensuat una comissió d'experts del Museu de Ciències Naturals de Granollers i de la Societat Catalana de Lepidopterologia. Sempre que ha estat possible s'han conservat els pocs noms coneguts de la terminologia popular. Els noms que es proposen per primer cop s'han adaptat a partir de llengües properes o bé reflecteixen trets distintius de les espècies, ja siguin morfològics o ecològics. En alguns casos també es proposa l'ús de sinònims. L'objectiu de la proposta és establir una nomenclatura de referència per a totes les papallones diürnes catalanes, que haurà de facilitar la popularització de l'estudi d'aquests insectes en amplis sectors de la societat.

Key words: Butterflies, Rhopalocera, Lepidoptera, common names, Catalan.

Introducció

En els darrers anys, l'interès per la natura s'ha anat incrementant, i això no és pas cap descobriment. També, a Catalunya, l'aparició d'obres de divulgació en llengua catalana, com ara la *Història Natural dels Països Catalans*, i de programes de divulgació científica en els mitjans de comunicació més tradicionals ha fet que moltes persones s'hagin interessat pels organismes vius. Per altra banda, l'aparició de sistemes de recollida en xarxa d'informació sobre la biodiversitat ha fet que ciutadans voluntaris s'hagin implicat intensament en aquesta tasca, malgrat que molts no provenen del col·lectiu acadèmic. És el cas, per exemple, de la xarxa del Catalan Butterfly Monitoring Scheme (CBMS).

Des del segle XVIII, el món acadèmic no ha tingut cap problema a l'hora d'establir els criteris per anomenar les espècies. El sistema binomial proposat per Linné, basat en la combinació de dos noms en llatí, el genèric i l'específic, és tan familiar entre els científics que sovint s'utilitza col·loquialment, fins al punt que de vegades aquests mateixos científics s'estranyen de la poca penetració d'aquests noms en l'àmbit popular. Val a dir que, per a la resta de la població, introduir-se en aquest món de noms «estranyos» de la nomenclatura científica pot ser un pas difícil de superar, i, davant d'aquesta dificultat, no poques persones se senten desanimades a l'hora de continuar la seva formació naturalista per aprofundir en l'estudi d'un grup d'organismes determinats.

En el cas de les plantes i d'alguns grups d'animals, la tradició popular disposa d'una llarga llista de noms comuns per anomenar les espècies. Entre els animals, per exemple, aquest és el cas de la majoria dels vertebrats, ja que el seu interès cinegètic, piscícola o com a animals domèstics, la seva posició com a competidors de l'home o el fet que hagin provocat les nostres pors (amfibis i rèptils) fan que molts tinguin almenys un nom comú en una àrea determinada del territori. En el cas dels insectes, en canvi, molt poques cultures han desenvolupat un vocabulari propi per anomenar la immensa diversitat d'aquest grup.

La llengua catalana no ha estat una excepció i no té gaires noms populars d'insectes ni, en particular, de papallones. Trobem molt poques referències escrites en la literatura i encara menys en la memòria popular, com es pot comprovar consultant l'obra clàssica de Vilarrúbia (1961). En el context ibèric, la llengua castellana tampoc no té noms d'ús veritablement popular per a les papallones. Agenjo (1964) va fer una primera proposta per normalitzar els noms populars dels ropalòcers, que s'ha anat consolidant amb el pas del temps, amb un èxit qüestionable. Els noms que va proposar queden recollits en la traducció castellana de Higgins & Riley (1973), la primera guia de camp completa de les papallones europees. Més recentment, han estat recollits un altre cop en la traducció castellana de la guia de Tolman & Lewington (2002), no sense un cert escepticisme per part dels traductors.

Aquesta limitació, comuna també a moltes altres llengües, es deu segurament a la baixa interacció dels humans amb els insectes i a l'ús de noms generalistes per a un grup d'una diversitat inabastable. Tanmateix, hi ha excepcions notables, com, per exemple, el de les illes Britàniques, on els noms comuns de les papallones estan perfectament estan-

darditzats i normalitzats, tenen una llarga tradició entre els naturalistes i, fins i tot, són utilitzats de manera regular per la comunitat científica, en detriment dels noms científics. Cal dir, però, que aquest fet s'ha vist afavorit per una menor diversitat d'espècies.

L'èxit del model britànic dels noms comuns de les papallones no només ha facilitat la popularització de la lepidopterologia fins a extrems sorprenents (com es desprèn del fet que més de deu mil socis formen actualment l'organització Butterfly Conservation), sinó que fa molt més permeables els coneixements científics sobre aquest grup en els mitjans de comunicació. En aquest sentit, cal destacar, per exemple, la gran reticència per part dels periodistes a publicar notícies de treballs científics sobre organismes que no disposin de noms populars. La situació al nostre país és tota una altra, ja que la inexistència de noms comuns per a les papallones diürnes suposa una barrera important per a la difusió científica entre la societat i per a la seva conservació.

La proposta de noms comuns per a les papallones diürnes catalanes que es presenta en aquest article neix, doncs, de la necessitat de donar facilitats als aficionats i resposta a diverses iniciatives editorials i d'altres mitjans de divulgació en general. En definitiva, l'objectiu principal és fer arribar el coneixement i l'estima envers les papallones a un sector més gran de la població catalana. Aquesta proposta de noms comuns per a totes les espècies de ropalòcers de l'àmbit lingüístic del català és el fruit d'un llarg treball d'entesa que ha emprès una comissió d'experts del Museu de Ciències Naturals de Granollers i de la Societat Catalana de Lepidopterologia. El nostre desig és que tinguí una bona acceptació entre els lepidopteròlegs i un ampli sector de la societat catalana i que fomenti l'interès per les papallones i la seva popularització, de manera semblant al que va passar amb el grup dels ocells a partir d'una llista recopilada per Josep Maria de Sagarra a mitjans del segle passat (Ferrer & Reig 2005).

Mètode

La taxonomia i la nomenclatura científica en aquest treball segueixen les revisions més recents i les opinions de la Comissió Internacional de Nomenclatura Zoològica. A tall d'exemple, podem destacar les següents fonts: per als hespèrids, Warren *et al.* (2008); per als papilònids, Häuser (2005); per als pièrids, Braby (2005) i Braby *et al.* (2006); per als nimfàlids, Wahlberg (2012); per als licènids, Talavera *et al.* (2012).

Prèviament a la redacció de la proposta, s'ha recollit informació dels noms comuns dels ropalòcers en les llengües castellana, francesa i anglesa (Agenjo 1964; Luquet 1986; Lafranchis 2000; Tolman & Lewington 1997, respectivament). Per a les denominacions catalanes s'ha revisat Vilarrúbia (1961), obra que aporta la majoria de noms d'ús tradicional, Feliu (1948), Alcover & Moll (1985), Masó *et al.* (1985), Pujade-Villar & Sarto (1986), Coromines (1990), Pons (2000), Museu de Granollers (2003) i Senet & Sesma (2011). També s'ha revisat literatura divulgativa de les papallones en castellà anterior a Agenjo (1964), per comparar amb una situació semblant de manca de noms comuns en una llengua propera (Mieg 1821; Galdo 1856; Schmidt 1883; Anònim 1899; Spet 1925; Fernández 1926, 1935).

Com a complement de la informació recollida s'ha recopilat el significat dels noms científics amb rang de família, subfamília, gènere i espècie. S'ha considerat aquesta informació prou rellevant i d'interès per als aficionats perquè incorpora elements de cultura general. Per a aquesta tasca de recopilació s'ha utilitzat principalment Grimal (1981), Emmet (1991), Schmidt (1993) i Couplan (2000), així com l'article de Fernández Vidal (2001) en què rebut Fernández-Rubio (2001).

A partir d'aquesta informació es presenta una proposta i es detallen seguidament els criteris en què s'ha basat la comissió redactora. Hem considerat oportú i interessant, però, començar amb una breu discussió sobre la utilització del mot «papallona» en el nom comú de les diferents espècies.

Sobre el mot «papallona» i la seva utilització en el nom comú

«Papallona» és un mot conegut i utilitzat a tots els territoris de parla catalana per denominar els lepidòpters en general. Més particularment, es fa servir per denominar els lepidòpters diürns (o ropalòcers), en contraposició a «arna», terme que denomina els lepidòpters nocturns (o heteròcers).

«Papallona» té quatre sinònims normatius: «papalló» (paraula antiga, que ja es troba a Ramon Llull, s. XIII, i utilitzat sovint per referir-se a les papallones nocturnes), «palometa» i «paloma» (d'ús molt més estès en el valencià i en el català occidental en general), «voliaina» (utilitzat a la zona pirinenca) i «pitavola» (expressió utilitzada a la zona andorrana). La variant algueresa també utilitza «papallona», tot i que per influència de l'italià ha incorporat, a més, el mot «farfalla». L'aranès, fora del nostre domini lingüístic, fa servir el terme «parpalhòla».

En la nostra proposta hem intentat evitar el mot «papallona» com a prelude en la denominació de cada espècie, tot i que amb algunes excepcions. Així, s'ha utilitzat aquest terme quan ja hi havia denominacions d'arrel popular que l'inclouen i també en els casos d'algunes espècies lligades a plantes nutrícies àmpliament conegudes per tothom. En són exemples, respectivament, **papallona reina** per a *Papilio machaon*, i **papallona de les ortigues, de la col, de l'arboç o del lledoner** per a les espècies lligades a aquestes plantes nutrícies.

El fet de no utilitzar el mot «papallona», en la major part dels casos respon, sobretot, a la voluntat d'evitar la reiteració en els textos específics. Per exemple, en un text on se sobreentén que es parla de papallones ens sembla preferible utilitzar la fórmula: «s'ha observat el vol de la marroneta de l'om». Ara bé, en un altre text on aïlladament citem alguna de les espècies que no tenen el mot «papallona» inicial, seria recomanable precisar: «S'ha observat el vol de la papallona marroneta de l'om.» Evidentment, dins del domini de les diverses formes dialectals del català, en aquest segon cas es pot utilitzar qualsevol dels sinònims de «papallona» citats amb anterioritat.

La denominació de grups genèrics

Sempre que ha estat possible s'ha intentat donar un nom genèric comú a totes les espècies d'un mateix gènere. Per diferenciar les espècies d'un gènere, normalment el

nom genèric és acompanyat per un nom específic que fa referència a alguna particularitat distintiva. De manera excepcional, un mateix nom pot ser compartit per diversos gèneres. Aquest seria el cas dels termes **blavetes** i **blanquetes**, d'ús tradicional i referits de manera general a moltes espècies de licènids i de pierids, respectivament. En aquests i altres exemples s'ha prioritzat una falsa relació per la semblança aparent entre les espècies i s'han deixat de banda els criteris científics.

Els noms tradicionals de les papallones en català

El nom d'arrel tradicional que s'ha trobat a la literatura o que es coneix per la seva utilització popular s'ha respectat sempre que ha estat possible. Dissortadament, però, són molt poques les espècies que ja disposaven de nom popular, com ja s'ha comentat més amunt. L'obra de referència en la recuperació de noms tradicionals ha estat Vilarrúbia (1961). En aquesta obra consten els noms de **papallona reina** i **papallona zeburada** per a *Papilio machaon* i *Iphiclides feisthamelii*, respectivament; **papallona de la col** per a *Pieris brassicae*; **vellutada del salze** per a *Nymphalis antiopa*; **paó de dia** per a *Inachis io*; **damers** per a les espècies del gènere *Melitaea*; **argentades** per a algunes espècies del gènere *Argynnis*; **mirallets** per a *Issoria lathonia*, i **papallona de l'arboç** per a *Charaxes jasius*.

Feliu (1948) també recull **rei** per a *Vanessa atalanta* a les Balears (terme que hem acceptat per a aquesta àrea lingüística), i Pujade-Villar & Sarto (1986), **llimonera** per a *Gonepteryx rhamni*.

La catalanització a partir d'altres llengües

Com a criteri, s'ha intentat evitar la catalanització del nom científic, genèric o específic. En són excepció alguns casos en què l'adaptació del nom llatí era força evident i es corresponia amb una onomàstica més o menys coneguda o popular. En són exemples: **apollo** per a *Parnassius apollo*; **mnemòsine** per a *Parnassius mnemosyne*; **cleòpatra** per a *Gonepteryx cleopatra*; **tecla** per a *Thecla betulae*; **atalanta** per a *Vanessa atalanta*; **pandora** per a *Argynnis pandora*; **niobe** per *Argynnis niobe*; **sàtir** per a *Satyrus* spp.

També s'han catalanitzat alguns noms utilitzats en llengües veïnes. Així, del castellà s'ha manllevat **arlequí** per a *Zerynthia rumina* i **tornassolada** per a *Apatura* spp. Del francès, **aurora** per a *Anthocharis* spp. i *Zegris eupheme*, i **coure** per a *Lycaena* spp. De l'anglès s'ha traduït **monarca** per a *Danaus plexippus* i **papallona tigre** per a *Danaus chrysippus*.

Referència a les plantes nutrícies

En aquells casos en què una espècie està lligada a una sola planta nutrícia o hi ha una planta utilitzada de manera molt preferent s'ha fet servir el nom de la planta (segons Masclans 1981) acompanyant normalment un nom genèric. Per exemple, **blanqueta de**

la taperera per a *Colotis evagore* o **perlada de la filipèndula** per a *Brenthis hecate*. Com ja s'ha comentat anteriorment, en alguns casos el nom de la planta nutricia acompanya tan sols el terme papallona: **papallona de la prímula** per a *Hamaeris lucina*; **papallona de les ortigues** per a *Aglais urticae*; **papallona de l'arboç** per a *Charaxes jasius*; **papallona del lledoner** per a *Libythea celtis*.

Referència a l'hàbitat

Quan una espècie està lligada a un hàbitat característic s'ha utilitzat el nom d'aquest hàbitat acompanyant un nom genèric; **aurora dels guarets** per a *Zegris eupheme*; **lleonada de les garrigues** per a *Coenonympha dorus*; **muntanyesa de les molles** per a *Erebia oeme*.

Referència a la distribució

Si l'espècie té una distribució que la diferencia d'altres espècies del seu gènere s'ha utilitzat el topònim o l'àrea geogràfica corresponent acompanyant el nom genèric: **papallona zeburada aranesa** per a *Iphiclides podalirius*; **griseta mediterrània** per a *Polyommatus hispana*; **brocat alpi** per a *Euphydryas aurinia debilis*; **argentada de muntanya** per a *Argynnis aglaja*; **perlada europea** per a *Brenthis ino*.

També s'ha utilitzat el terme comuna per anomenar l'espècie més àmpliament distribuïda de les d'un mateix gènere: **marbrada comuna** per a *Euchloe crameri*; **argentada comuna** per a *Argynnis paphia*; **margera comuna** per a *Lasiommata megera*; **lleonada comuna** per a *Coenonympha pamphilus*; **muntanyesa comuna** per a *Erebia meolans*.

Referència al comportament

Els noms tant del gènere com de l'espècie també poden fer referència a aspectes del comportament, quan són remarcables i distintius: **formigueres** per a *Maculinea* spp. (per la relació obligada de les larves d'aquests licènids amb formigues del gènere *Myrmica*); **migradora dels cards** per a *Vanessa cardui* (per l'ecologia eminentment migradora d'aquesta papallona); **nimfa dorment** per a *Nymphalis polychloros* (per la seva pensió a entrar en diapausa com a adult).

Referència a la morfologia

Els trets morfològics característics també s'han utilitzat sovint per anomenar algunes espècies o per distingir-les dins d'un gènere. Aquest criteri inclou termes generals que fan referència a la mida (per exemple, petit, menut o gran) o a la coloració (per exemple, fosc, rogenc o ferruginós). La referència a la coloració s'ha fet servir en alguns casos per denominar tot un gènere, com ara **blanqueta** per a *Pieris*, **blaveta** per a *Polyommatus* o **marroneta** per a *Satyrium*. Alguns termes morfològics són molt més precisos i caracteritzen perfectament algunes espècies: **papallona de la c blanca** per a *Polygonia c-album*; **papallona dels ullets** per a *Aphantopus hyperantus*.

Sobre l'ús de sinònims

Si ens trobem que la tradició ha donat més d'una denominació, s'han acceptat algunes sinonímies, que podran ser utilitzades a criteri del lector. Seguidament se'n citen alguns exemples.

Encara que per una consideració d'antiguitat la comissió suggereix com a prioritàris els mots **papallona zebrada**, **papallona zebrada aranesa** i **papallona reina** per a *Iphiclides feisthamelii*, *Iphiclides podalirius* i *Papilio machaon*, respectivament, totes tres espècies també han estat denominades **reines**. Així, doncs, s'han considerat com a vàlids els sinònims **reina zebrada**, **reina zebrada aranesa** i **reina de la ruda**; a més, en aquest darrer cas també s'admet **macaó**, per la seva popularització recent.

Pieris brassicae té dos noms d'arrel popular: **blanca de la col** i **papallona de la col**. Per a *Pieris napi* s'han mantingut els sinònims **blanqueta perfumada** i **blanqueta de nervis verds**. Per a *Vanessa atalanta*, **rei** és sinònim d'**atalanta** en el català balear. Per a *Aglais urticae*, **ortiguera** pot substituir **papallona de les ortigues** en el cas de voler evitar la reiteració de *papallona*. Per al gènere *Limenitis*, el terme **nimfa** pot ser substituït per **goja**, nom que reben les dones d'aigua en català. *Libythea celtis*, la **papallona del lledoner**, admet també **nassuda del lledoner**. El gènere *Erebia* rep el genèric **muntanyesa**, però també es pot utilitzar la catalanització del llatí **erèbia**, terme molt estès entre els aficionats.

Proposta de noms de les papallones en llengua catalana

Els noms proposats per a cada espècie es presenten en forma de taula al final del text, agrupats en famílies o subfamílies (quan aquestes són tractades com a famílies en les guies de camp més conegudes). També es fa referència a l'origen del nom llatí en la majoria dels casos i es comenten casos particulars.

A mode de resum, la taula 1 mostra quina ha estat la importància relativa dels diferents criteris utilitzats per decidir els noms comuns. Els noms que fan referència a algun tret morfològic distintiu de l'espècie són els que dominen. En segon lloc, destaquen els noms que donen informació sobre l'ecologia de les espècies. L'aspecte principal que s'ha tingut en compte en relació a l'ecologia ha estat l'ús de plantes nutrícies (especialment important en les espècies monòfagues), però la preferència per un cert tipus d'hàbitat també ocupa un lloc destacat. El tercer criteri en importància ha estat la distribució de l'espècie, útil sobretot per distingir tàxons localitzats (p. ex. només presents a la vall d'Aran). La resta dels criteris han estat molt minoritaris: tant dels que deriven directament del nom científic, com dels que han aprofitat noms populars ja coneguts o noms populars d'altres llengües.

Els noms dels papiliònids (família Papilionidae)

Malgrat el reduït nombre d'espècies, la família Papilionidae és la que té més noms d'arrel popular. Això s'explica per l'espectacularitat d'aquestes espècies, que sovint s'han denominat **reines**.

Taula 1 Importància relativa, en nombre i en percentatge, dels criteris utilitzats en la designació de noms comuns, distribuïts segons diversos grups taxonòmics.

Críteris utilitzats	Morfologia	Distribució	Ecologia	Noms catalans tradicionals	Noms científics	Noms d'altres llengües	TOTAL
Papiliònids	0	2	0	2	2	1	7
Pièrids	6	6	7	2	2	2	25
Licènids i riodinids	26	12	21	1	1	1	62
Libiteïns i danaïns	0	0	1	0	0	2	3
Nimfalins	11	6	14	5	4	0	40
Satirins	23	18	10	0	0	0	51
Hespèrids	17	3	5	0	0	2	27
TOTAL	83	47	58	10	9	8	215
%	38,6	21,8	27,0	4,7	4,2	3,7	100

Els noms dels pièrids (família Pieridae)

Les referències més antigues de noms populars per a aquesta família són les de Vilarrúbia (1961), on hi ha les denominacions generals de **blanquetes** i de **palomes**. S'ha conservat la denominació de **blanca** i **blanqueta**, la primera per a les espècies d'aquest color i de mida més gran, i la segona per a les espècies més petites. En canvi, s'ha prescindit del mot **paloma**, en considerar-lo sinònim de **papallona**. Les espècies del gènere *Leptidea*, pel seu aspecte delicat i amb la intenció de no agrupar-les amb les del gènere *Pieris*, s'anomenen **angelets**. Així mateix, les espècies del gènere *Euchloe* es denominen **marbrades**, per influència del francès (amb l'excepció d'*E. bazae*, per la seva coloració groga). En el cas de *Pontia*, s'ha preferit catalanitzar el nom llatí, per la bona sonoritat en català.

Els noms dels licènids (família Lycaenidae)

Moltes de les espècies d'aquesta família s'agrupen popularment sota el nom de **blavetes**. No s'ha trobat cap altre nom tradicional per a aquesta nombrosa família. S'ha mantingut el criteri del color dominant per agrupar algunes de les espècies, amb els termes **verdeta**, **griseta**, **moreneta** i **marroneta**, mantenint el diminutiu pel fet de tractar-se de papallones de mida molt petita. El color també ha servit per batejar altres espècies amb els noms de **coure**, **morada**, **turquesa** i **cobalt**, sense utilitzar el diminutiu en aquest cas. Per a les **blavetes**, que són moltes, s'ha separat el gènere *Plebejus* amb el mot **blavet** (en masculí) i el gènere *Maculinea* amb el mot **formiguera**, donant, en aquest últim cas, més relleu al comportament que no pas al color.

Els noms dels riodinids (família Riodinidae)

Família amb un sol representant en la fauna europea, *Hamearis lucina*. Aquesta espècie és monòfaga de la primula, *Primula* spp., i per això rep el nom de **papallona de la primula**.

Els noms dels libiteïns (família Nymphalidae, subfamília Lybtheinae)

Subfamília dels nimfàlids amb un sol representant en la fauna europea, *Libythea celtis*. Aquesta espècie és monòfaga del lledoner, *Celtis australis*, i per això rep el nom de **papallona del lledoner**. També s'ha acceptat la sinonímia **nassuda del lledoner**, pel desenvolupament que assoleixen els palps labials, que li donen un aspecte molt peculiar, com si tingués un nas de mida gran.

Els noms dels danaïns (família Nymphalidae, subfamília Danainae)

Subfamília dels nimfàlids amb dues espècies relativament noves de la fauna catalana, totes dues grans migradores que recentment colonitzen de manera regular el sud d'Europa. Per a totes dues s'ha fet servir la traducció literal dels noms anglesos. La **monarca**, *Danaus plexippus*, és una de les papallones amb un arrelament popular més important, a causa de l'espectacularitat de les seves migracions als Estats Units i Mèxic (Viejo Montesinos 1994).

Els noms dels nimfalins (família Nymphalidae, subfamílies Nymphalinae, Heliconiinae, Limenitidinae, Charaxiinae, Apaturinae)

Vilarrúbia (1961) recull alguns noms que hem conservat en la proposta. Per exemple, hem respectat **argentades** (adaptat d'«argentines») per a alguns representants del gènere *Argynnis*, **damers** per al gènere *Melitaea* i els mots **paó** i **vellutada del salze** per a *Inachis io* i *Nymphalis antiopa*, respectivament. En aquesta obra també es recull el nom popular de **papallona de l'arboç** per a *Charaxes jasius*.

La resta han estat batejades a criteri de la comissió, tot intentant agrupar amb noms genèrics populars les espècies de cada gènere. Així, hem denominat **perlades** les espècies del gènere *Brenthis*, **donzelles** les del gènere *Boloria*, **brocats** les del gènere *Euphydryas*, **damers** les del gènere *Melitaea* i **tornassolades** les del gènere *Apatura*. De manera excepcional, hem utilitzat el terme **nimfa** per nominar espècies de més d'un gènere, *Nymphalis polychloros* i *Limenitis* spp., encara que per a aquestes darreres també proposem el sinònim **goges**, nom que reben les dones d'aigua en la tradició catalana.

Els noms dels satirins (família Nymphalidae, subfamília Satyrinae)

L'únic nom popular que hem trobat per a aquesta subfamília és el de **leonades**, utilitzat de manera general per Vilarrúbia (1961). Aquesta manca de tradició sens dubte es relaciona amb la predominança de colors bruns i negrosos en unes espècies que, en general, es poden considerar poc atractives.

Encara que s'ha intentat agrupar les espècies de cada gènere sota un únic nom popular, el terme **bruna** inclou espècies de tres gèneres (*Pararge*, *Maniola* i *Hyponphele*) d'aparença semblant.

Els noms dels hespèrids (família Hesperidae)

L'absència total de noms populars per a les espècies d'aquesta família es deu segu-

rament al fet que es tracta de papallones petites, poc vistoses per la seva coloració i vol més semblant al d'un borinot que no pas als d'una papallona.

Per batejar aquestes espècies s'han utilitzat diferents criteris. Per una banda, s'han fet servir les equivalències catalanes dels noms llatins dels gèneres. Aquest és el cas de **fúria** per al gènere *Erynnis*, **merlet** per a *Pyrgus* i **caparrut** per a *Carterocephalus*. D'altra banda, els trets morfològics també s'han tingut en compte. Es proposa **daurat** per a *Thymelicus* spp., en relació amb el color, i **capgròs** per a *Carcharodus* spp., per les proporcions notables del cap en aquest gènere. Finalment, el vol directe i ràpid que caracteritza els integrants d'aquesta família ha inspirat els noms de **murri**, **saltiró**, **dard** i **sageta** per a *Spialia sertorius*, *Heteropterus morpheus*, *Hesperia comma* i *Ochlodes sylvanus*, i *Gegenes* spp. i *Borbo borbonica*, respectivament.

Agraïments

A Josep Font Senties, que sempre ha insistit en la importància de dedicar temps a aquest petit projecte. Al Centre de Terminologia TERMCAT, especialment a Glòria Fontova, Jordi Bover i Cristina Bofill, i a Núria Rossell, per la resolució de dubtes de tipus lingüístic. Al conjunt de voluntaris del Catalan Butterfly Monitoring Scheme, que han insistit reiteradament en la utilitat d'aquest treball. Al Museu de l'Estampació de Premià de Mar. A Èlia Montagud i Marta Miralles, que ens van ajudar a posar pau en llargues discussions sobre els noms de les papallones.

Referències bibliogràfiques

- Agenjo, R. 1964. Los nombres vulgares de las mariposas españolas. *Graellsia*, 20: 163-190.
- Alcover, A.M. & Moll, F. de B. 1985. *Diccionari Català-Valencià-Balear*. 10 vols. Ed. Moll, Palma de Mallorca.
- Anònim 1899. *Atlas de caramelos infantiles Matías López*.
- Braby, M.F. 2005. Provisional checklist of genera of the Pieridae (Lepidoptera: Papilionidae). *Zootaxa*, 832: 1-16.
- Braby, M.F., Vila, R. & Pierce, N.E. 2006. Molecular phylogeny and systematics of the Pieridae (Lepidoptera: Papilionoidea): higher classification and biogeography. *Zool. J. Linn. Soc.*, 147: 239-275.
- Coromines, J. 1990. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. 9 vols. Ed. Curial, Barcelona.
- Couplan, F. 2000. *Dictionnaire étymologique de botanique*. 208 pp. Delachaux et Niestlé, Lausanne.
- Emmet, A. M. 1991. *The Scientific Names of the British Lepidoptera. Their history and meaning*. 288 pp. Harley Books Colchester, Essex.
- Feliu, S. 1948. *Leyendas y tradiciones sobre algunos artrópodos en Mallorca*. SS. Corazones, Palma de Mallorca.
- Fernández, A. 1926. Los lepidópteros. In: *Historia Natural. Vida de los animales, de las plantas y de la tierra*. Vol. 2: 1-519 pp. Ed. Gallach, Barcelona.
- Fernández, A. 1935. *La vida de las mariposas. Narraciones de un cazador*. 255 pp. Ed. M. Aguilar, Madrid.
- Fernández Vidal, E.H. 2001. Sobre la verdadera derivación de algunos nombres científicos de ropalóceros (Lepidoptera) europeos. *Boln Soc. ent. aragon.*, 29: 117-123.

- Fernández-Rubio, F. 2001. Las lenguas clásicas en los ropalóceros (Lepidoptera) del paleártico occidental. *Boln Soc. ent. aragon.*, 29: 151-157.
- Ferrer, X. & Reig, A. 2005. Josep Maria de Sagarra i de Castellarnau (1894-1961) i l'ornitologia mediàtica catalana. *L'Abellerol*, 26: 8-10.
- Galdo, M.M.J. 1856. *Los tres reinos de la naturaleza. Museo pintoresco de Historia Natural*. Zoología, vol. 6: 1-708. Gaspar y Roig editores, Madrid.
- Grimal, P. 1981. *Diccionario de mitología griega y romana*. xxxi + 635 pp. Paidós, Barcelona.
- Häuser, C.L. 2005. Papilionidae-revised GloBIS/GART species checklist (2nd draft). <http://www.insects-online.de/frames/papilio.htm> (Data de consulta: 25.IX.2012).
- Higgins, L. G. & Riley, N.D. 1973. *Guía de campo de las mariposas de España y de Europa*. 452 pp. + 63 pls. Ed. Omega, Barcelona.
- Lafranchis, T. 2000. *Les papillons de jour de France, Belgique et Luxembourg et leurs chenilles*. 448 pp. Collection Parthénope, Éditions Biotope, Mèze.
- Luquet, G.Ch. 1986. Les noms vernaculaires français des Rhopalocères d'Europe (Lepidoptera Rhopalocera). *Alexanor*, 14(7, suplement): 1-49.
- Masclans, F. 1981. *Els noms de les plantes als països catalans*. 290 pp. Ed. Montblanc-Martín, Granollers.
- Masó, A., Pérez De-Gregorio, J. J.& Vallhonrat, F. 1985. *La vida de les papallones*. 296 pp + 20pls. Ed. Ketres, Barcelona.
- Mieg, J. 1821. *Paseo por el gabinete de Historia Natural de Madrid*. Imprenta de D. M. de Burgos. 512 pp. 29 lám. Madrid.
- Museu de Granollers 2003. *Pòsters de flora i fauna de Granollers*. Ed. Museu de Ciències Naturals de Granollers, Granollers.
- Pons, G.X. 2000. *Les papallones diürnes de les Balears*. Quaderns de Natura de les Balears. 87 pp. Edicions Documenta Balear S.L., Palma de Mallorca.
- Pujade-Villar, J. & Sarto i Monteys, V. 1986. *Guia dels insectes dels Països Catalans*. Vol. 1: 1-184. Ed. Kapel, Barcelona.
- Schmidt, O. 1883. *La vida de los animales*.
- Schmidt, J. 1993. *Diccionario de mitología griega y romana*. 263 pp. Ed. Larousse Planeta, Barcelona.
- Senent, R. & Sesma, J.M. 2011. *Les papallones de Vacarisses*. Conèixer la Natura de Vacarisses, vol. 2. 104 pp. Ed. Ajuntament de Vacarisses, Vacarisses.
- Spet, E. 1925. *Maravillas de la vida de los insectos*. 541 pp. Ed. Espasa Calpe, Madrid.
- Talavera, G., Lukhtanov, V.A., Pierce, N.E. & Vila, R. 2012. Establishing criteria for higher level taxonomic classification using molecular data: an example with blue butterflies (Lepidoptera, Lycaenidae). *Cladistics* (published online before print).
- Tolman, T & Lewington, R. 1997 *Butterflies of Britain and Europe*. 320 pp. + 104 pls. Harper Collins Publishers, Londres.
- Tolman, T & Lewington, R. 2002. *Guía de las mariposas de España y Europa*. 320 pp. + 104 pls. Ed. Lynx, Barcelona.
- Viejo Montesinos, J.L. 1994 Mites y leyendas sobre las mariposas. *Quercus*, 100: 56-57.
- Vilarrúbia, J. 1961. *Els nostres insectes. Converses de divulgació entomològica*. Vol. 1: 1-118; vol. 2: 1-108; vol. 3: 1-112. Col·lecció Popular Barcino, núms. 191, 192 i 195, Barcelona.
- Wahlberg, N. 2012. The higher classification of Nymphalidae. <http://www.nymphalidae.net> (Data de consulta: 25.IX.2012).
- Warren, A.D., Ogawac, J.R. & Brower, A.V.Z. 2008. Phylogenetic relationships of subfamilies and circumscription of tribes in the family HesperIIDae (Lepidoptera: Hesperioidea). *Cladistics*, 24: 1-35.

Data de recepció: 20 de setembre de 2012

Data d'acceptació: 15 d'octubre de 2012

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
Papilionidae			Papilionids	
<i>Zerynthia</i>		Del llatí: papallona Sobrenom d' Apol·lo, déu del Sol dels grecs i dels romans	Arlequins	Manllevat del nom comú castellà, per la coloració d'aquestes espècies En referència a l'estampat típic del personatge
<i>Zerynthia rumina</i>		Rumina, divinitat romana relacionada amb la llegenda de Rómul i Rem	Arlequí	
<i>Parnassius</i>		Del mont Parnàs, a prop de Delfos, on viuen les Muses	Mnemòsine	Es respecta el nominal de l'espècie
<i>Parnassius mnemosyne</i>		Mnemòsine, la memòria, mare de les Muses	Apol·lo	Es respecta el nominal de l'espècie
<i>Parnassius apollo</i>		Apol·lo, déu del Sol dels grecs i dels romans	Reines	Nom de tradició popular
<i>Iphiclitides</i>		Íficles, fill d' Amfitrió i Alcmena, germanastre d' Hèracles		
<i>Iphiclitides podalirius</i>		Podaliri, metge grec a la guerra de Troia; germà de Macaó	Papallona zebra da aranesa	Perquè, a Catalunya, la seva distribució està limitada a la Vall d' Aran. Sinònim: reina zebra-da aranesa
<i>Iphiclitides feisthamelii</i>		Dedicada a J. F. P. Feisthamel, baró, mariscal de camp i entomòleg francès	Papallona zebra da	Recollit per Villarrúbia (1961). Sinònim: reina zebra da
<i>Papilio</i>		Del llatí: papallona	Reines	Nom de tradició popular
<i>Papilio hospiton</i>		Dedicada a Hospitó, nom d'un cabdill sard del s. VI	Papallona reina de Sardenya	Endèmica de Còrsega i Sardenya. Sinònim: reina de Sardenya
<i>Papilio machaon</i>		Macaó, metge grec a la guerra de Troia; germà de Podaliri	Papallona reina	Recollit per Villarrúbia (1961). Sinònims: reina de la ruda , recollit per Feliu (1948), per l'associació de l'eruga amb aquesta planta; macaó
Pieridae			Pièrids	
<i>Leptidea</i>		Les Pièrides, filles de Pier i Evipe, que per rivalitzar amb les Muses van ser transformades en gauses	Angelets	Per la seva distribució, en zones de muntanya
<i>Leptidea sinapis</i>		Del grec: per la delicadesa de les ales	Angelet	Manllevat del nom comú francès
<i>Leptidea reali</i>		Per una de les seves plantes nutrícies, la mostassa (<i>Sinapis alba</i>)	Angelet de muntanya	En referència als colors càlids de la sortida del sol
<i>Anthocharis</i>		Dedicada a Pierre Réal, entomòleg francès del s. XX	Aurores	
<i>Anthocharis cardamines</i>		Del grec: amb la gràcia de les flors	Aurora	
<i>Anthocharis euphenoides</i>		Per una de les seves plantes nutrícies, el creixen de prat (<i>Cardamine pratensis</i>)	Aurora groga	En referència als colors càlids de la sortida del sol i al fons groc de les ales
<i>Zegris</i>		Eufeno, una de les Danaïdes, filla de Dánaos		
		Dels zegrítes, bàndol oposat als abenserraiigs en les guerres de Granada	Aurora dels guarets	Per la seva distribució més característic
<i>Zegris eupheme</i>		Eufeme, cortesana grega	Marbrades	Manllevat del nom comú francès
<i>Euchloe</i>		Per color verd del revers de l'ala posterior		

<i>Euchloe crameri</i>	Dedicada a P. Cramer, entomòleg alemany del s. XVIII	Marbrada comuna	Pel revers de les ales posteriors, marbrejat, i perquè és la més comuna del gènere
<i>Euchloe simplonia</i>	D'una localitat dels Alps suïssos, Simplon Pass	Marbrada alpina	Perquè es troba en zones d'alta muntanya
<i>Euchloe tagis</i>	Del riu Tago	Marbrada de ponent	Perquè es troba a les comarques de ponent
<i>Euchloe bazae</i>	De la serra de Baza (Granada, Andalusia)	Grogüeta del desert	Perquè viu en ambients esteparis secs
<i>Euchloe belemia</i>	De Belem (Portugal)	Marbrada zebrada	Pel disseny del revers de l'ala posterior
<i>Euchloe insularis</i>	De les illes de Còrsega i Sardenya	Marbrada de Sardenya	Endèmica de Còrsega i Sardenya
<i>Aporia</i>	Del grec: dificultat per passar per un lloc estret, o bé perplexitat		
<i>Aporia crataegi</i>	Per una de les plantes nutritícies, l'arç blanc (<i>Crataegus monogyna</i>)	Blanca de l'arç	Per una de les plantes nutritícies principals, l'arç blanc (<i>Crataegus monogyna</i>)
<i>Pieris</i>	Les Pierides, filles de Pier i Evipe, que per rivalitzar amb les Muses van ser transformades en garses	Blanques i blanquetes	Noms de tradició catalana
<i>Pieris brassicae</i>	Per una de les plantes nutritícies, la col (<i>Brassica oleracea</i>)	Blanca de la col	Es respecta el nom tradicional. Sinònim: papallona de la col
<i>Pieris mannii</i>	Dedicada a J.J. Mann, entomòleg austrohongarès del s. XIX	Blanqueta de la mitja lluna	Per la forma de la taca negra postdiscal de l'ala anterior
<i>Pieris rapae</i>	Per una de les plantes nutritícies, semblant al nap (<i>Brassica rapa</i>)	Blanqueta de la col	Per la planta nutritícia principal, la col (<i>Brassica</i> spp.), i per la mida, més petita que <i>P. brassicae</i>
<i>Pieris ergane</i>	Ergane, sobrenom d'Atenea	Blanqueta de la pedrosa	Per l'especificitat de la planta nutritícia, la pedrosa (<i>Aethionema saxatile</i>)
<i>Pieris napi</i>	Per l'ús suposat del nap (<i>Brassica napus</i>) com a planta nutritícia	Blanqueta perfumada	Per l'olor de llimona dels mascles. Sinònim: blanqueta de nervis verds , pel dibuix del revers alar
<i>Pontia</i>	Del grec: Pontios, epítet de Tetis, mar	Pòntics	Es respecta el nominal del gènere
<i>Pontia callidice</i>	Callidice, una de les Danaïdes, filla del rei Dànau	Pòntia dels cims	Perquè es troba sobretot als cims de les muntanyes
<i>Pontia daplidice</i>	Daplidice, una de les Danaïdes, filla de Dànau	Pòntia comuna	De les dues espècies és la més comuna
<i>Colias</i>	Colias, sobrenom de Venus; turó de la costa d'Àtica on hi ha un temple d'Afroditia	Safraneres	Pel significat de <i>crocea</i> (de color de safra), de l'espècie més comuna del gènere
<i>Colias phicomone</i>		Safranera alpina	Per la distribució, en zones pirinenques
<i>Colias crocea</i>	Del llatí: safra, pel color	Safranera de l'alfals	Per una de les plantes nutritícies, l'alfals (<i>Medicago sativa</i>)
<i>Colias asfacariensis</i>	De la localitat d'Alfàcar (Granada, Andalusia)	Safranera pàl·lida	Per la coloració, en comparació amb <i>C. crocea</i>
<i>Gonepteryx</i>	Del grec: ales anguloses	Lilimonerès	Pel color groc llimona característic dels mascles
<i>Gonepteryx rhamni</i>	Per la seva planta nutritícia principal, l'aladern (<i>Rhamnus alaternus</i>)	Lilimoner	Es respecta el nom tradicional
<i>Gonepteryx cleopatra</i>	Cleòpatra, dona de Meleagre, fill d'Eneu, rei de Calidó; reina d'Egipte	Cleòpatra	Es respecta el nominal de l'espècie
<i>Colotis</i>	Epítet de Venus		
<i>Colotis evagore</i>	Evàgora, filla de Nereu i Doris	Blanqueta de la taperera	Per l'especificitat de la planta nutritícia, la taperera (<i>Capparis spinosa</i>)

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
Rioidinidae			Rioidínids	
<i>Hamemaris</i>	Canvi de lletres a Diorhina, nas divi			
<i>Hamemaris lucina</i>	Del grec: vol de primavera Lucina, deessa de la llum i de donar a llum		Papallona de la primula	Per l'especificitat de la planta nutricia, la primula (<i>Primula</i> spp.)
Lycæniidae				
<i>Lycæna</i>	Licena, sobrenom de Venus; Lukaina, dona llop, i altres possibilitats Licena, sobrenom de Venus; Lukaina, dona llop, i altres possibilitats		Licèníds	Manllevat del nom comú francès, referent al color
<i>Lycæna phlaeas</i>	Diferents interpretacions: explosió de color o derivacions d'alguns adjectius de divinitats		Coures	L'espècie més comuna del gènere
<i>Lycæna virgaureae</i>	Per la vara d'or (<i>Solidago virgaurea</i>), considerada erròniament la planta nutricia		Coure comú	
<i>Lycæna tityrus</i>	Titirus, pastor de les <i>Eglogues</i> de Virgili		Coure roent	Pel color
<i>Lycæna alciphron</i>	Alcifrò (s. II aC), sofista grec		Coure fosc	Pel color
<i>Lycæna hippothoe</i>	Hipotoe, donzella seduída per Posidó		Coure tornassol	Pel color
<i>Lycæna helle</i>	Helle, una heroïna, filla d'Atamant i Nècle		Coure de mollera	Per l'hàbitat característic de l'espècie
<i>Thecla</i>	Tecla, nom femení de tradició ortodoxa		Coure violeta	Pel color
<i>Thecla betulae</i>	Dels bedolls (<i>Betula</i> spp.), considerats erròniament la planta nutricia		Tecla	Es respecta el nominal del gènere
<i>Neozephyrus</i>	Zèfir, nom d'un vent, antigament representat per una papallona		Morades	Pel color blau fosc
<i>Neozephyrus quercus</i>	Per les plantes nutricies, arbres del gènere <i>Quercus</i>		Morada	Pel color
<i>Laeosopsis</i>	Del grec: ull llis		Morada del freixe	Per l'especificitat de la planta nutricia, el freixe (<i>Fraxinus</i> spp.)
<i>Laeosopsis roboris</i>	Del llatí: <i>robur</i> ; roure, considerat erròniament la planta nutricia			
<i>Tomares</i>	De la població de Tomares (Sevilla, Andalusia)		Coure verdet	Pel color
<i>Tomares ballus</i>	Del grec: tacat per taques verdes		Verdetes	Pel color verd del revers de les ales
<i>Callophrys</i>	Del grec: pel bonic marge dels ulls		Verdeta d'ull blanc	Per les escates blanques que encerclen l'ull
<i>Callophrys rubi</i>	Pel color vermell dels fruits d'una de les plantes nutricies, l'esbarzer (<i>Rubus ulmifolius</i>)			
<i>Callophrys avis</i>	Del llatí: ocell.		Verdeta d'ull ros	Per les escates rosses que encerclen l'ull
<i>Satyrium</i>	Els sàtirs, divinitats gregues dels boscos		Marronetes	Pel color
<i>Satyrium w-album</i>	Per la W blanca al revers de l'ala posterior		Marroneta de l'om	Per l'especificitat de la planta nutricia, l'om (<i>Ulmus</i> spp.)
<i>Satyrium spini</i>	Per alguna de les plantes nutricies, que és espinosa		Marroneta de taca blava	Per la taca blava del revers de l'ala posterior
<i>Satyrium iticis</i>	Per una de les plantes nutricies, l'alzina (<i>Quercus ilex</i>)		Marroneta del roure	Per les plantes nutricies principals, els roures (<i>Quercus</i> spp.)

<i>Satyrium esculi</i>	Del llatí: referent a l'alzina o al roure	Marroneta de l'alzina	Per la planta nutricia principal, l'alzina (<i>Quercus ilex</i>)
<i>Satyrium acaciæ</i>	De l'acàcia, tot i no ser la planta nutricia	Marroneta de l'aranyaoner	Per l'especificitat de la planta nutricia, l'aranyaoner (<i>Prunus spinosa</i>)
<i>Lampides</i>	Forma de torxa, làmpada, per l'androconi plomós dels mascles	Blavetes	Pel color
<i>Lampides boeticus</i>	De la Bètica romana (sud de la península Ibèrica)	Blaveta dels pèsols	Nom popular, per la pesolera (<i>Pisum sativum</i>), una de les plantes nutrícies
<i>Cacyreus</i>		Barrinadores	Per les larves endòfites a les tiges de la planta nutricia
<i>Cacyreus marshalli</i>	Dedicada a P. Marshall, entomòleg anglosaxó	Barrinadora dels geranis	Per l'especificitat de la planta nutricia, els geranis cultivats (<i>Pelargonium</i> spp.)
<i>Leptotes</i>	Del grec: prim	Blavetes	Pel color
<i>Leptotes piritous</i>	Piritous, fill d'Àrtemis i Ixió	Blaveta estriada	Pel disseny del revers alar
<i>Zizeeria</i>	Krynsa, regió de Sud-àfrica propera a Ciutat del Cap	Blavetes	Pel color
<i>Zizeeria knysna</i>	Cupido, sobrenom d'Eros, personificació del desig amorós	Blaveta africana	Per la seva àmplia distribució al nord d'Àfrica
<i>Cupido</i>		Cupido	Es respecta el nominal del gènere
<i>Cupido minimus</i>	Del llatí: molt petit	Cupido menut	Per la mida extremament petita
<i>Cupido osiris</i>	Osirís, déu egipci del més enllà	Cupido blau	Pel color
<i>Cupido argiades</i>	Argia, filla d'Adraast i Amfitèa, cunyada d'Antígona	Cuetes de taques taronges	Per les taques taronges del revers de les ales posteriors, a la base de les cuetes
<i>Cupido alceas</i>	Alceestis, la més bella de les filles de Pèlias, que es va casar amb Admet	Cuetes	Per la cueta característica a l'ala posterior
<i>Celastrina</i>	Arbre sagrat	Blavetes	Pel color
<i>Celastrina argiolus</i>	Diminutiu d'Argo, nau dels agonautes	Blaveta de l'heura	Per una de les plantes nutrícies principals, l'heura (<i>Hedera helix</i>)
<i>Pseudophilotes</i>	Fals <i>Philotes</i> , un altre gènere de papallones	Blavetes	Pel color
<i>Pseudophilotes panoptes</i>	Pseudomim d'Argos, el gegant de cent ulls, que vigila Io	Blaveta de la farigola	Per l'especificitat de la planta nutricia, la farigola (<i>Thymus vulgaris</i>)
<i>Pseudophilotes baton</i>	Carro de batalla del rei Amíraos d'Argos	Blaveta del serpoll	Per l'especificitat de la planta nutricia, el serpoll (<i>Thymus serpyllum</i>)
<i>Pseudophilotes barbagiae</i>	D'una regió muntanyosa del centre de Sardenya on vola aquest endemisme	Marroneta de Sardenya	Endemisme de Sardenya
<i>Scollitantides</i>	Del grec: flor doblegada o corvada	Blavetes	Pel color
<i>Scollitantides orion</i>	Orió, caçador gegant de gran bellesa	Blaveta del crespinell	Per l'especificitat de les plantes nutrícies, els crespinells (<i>Sedum</i> spp.)
<i>Glaucopsyche</i>	De glauc, verd marí, i Psique, personatge que va enamorar Eros i és representat per una papallona	Turqueses	Pel color verd blavós o blau verdós

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
	<i>Glaucopsyche atexis</i>	Alexis, nom d'un pastor, personatge de les <i>Églogues</i> de Virgili	Turquesa	Pel color turquesa
	<i>Glaucopsyche melanops</i>	Del grec: negre, pel marge de les ales	Turquesa meridional	Per la seva distribució mediterrània
	<i>Iolana</i>	Íole, filla d'Eurit, rei d'Ecalia, que va ser raptada per Hèracles	Blavetes	Pel color
	<i>Iolana iolana</i>	Per la mateixa Íole	Blaveta de l'espantallops	Per l'especificitat de la planta nutrícia, l'espantallops (<i>Colletes</i> spp.)
	<i>Maculinea</i>	Del llatí: màcula, per la línia de taques negres a l'anvers de les ales anteriors	Formigueres	Per l'associació obligada de les larves amb formigues del gènere <i>Myrmica</i>
	<i>Maculinea arion</i>	Arió, poeta de Lesbos (s.VIII aC); Arió, transformació de Ceres en cavall	Formiguera gran	Perquè és més petita que <i>M. arion</i>
	<i>Maculinea alcon</i>	Alcò, arquetip de Creta i company d'Hèracles	Formiguera petita	Pel color
	<i>Plebejus</i>	A Roma, el poble, els que no són nobles. L'ímné agrupa amb aquest nom les papallones petites	Blavets	Pel color
	<i>Plebejus argus</i>	Argos, gegant de cent ulls que vigila lo en forma de vedella	Blavet	Pel color
	<i>Plebejus itidas</i>	Ídas, germà de Linceu, un dels argonautes	Blavet de muntanya	Perquè està distribuïda per la zona pirinenca
	<i>Agritades</i>		Blavet de les glaceres	Per l'hàbitat característic
	<i>Agritades glandon</i>	De Giandoni, localitat dels Alps	Moreneta torrentera	Per l'hàbitat característic
	<i>Eumedonia</i>	Del grec: protector, bondadós	Morenetes	Per la coloració fosca
	<i>Eumedonia eumedon</i>	Bosc sagrat on hi ha el temple i la tomba de Diana, a Itàlia	Moreneta meridional	Per la seva distribució mediterrània
	<i>Aricia cramera</i>	Dedicada a P. Cramer, entomòleg alemany del s. XVIII	Moreneta septentrional	Per la seva distribució, més estesa per Centreeuropa
	<i>Aricia agestis</i>	Diferents interpretacions	Moreneta de muntanya	Perquè es troba en zones de muntanya
	<i>Aricia montensis</i>	Nicies d'Atenes, general a la guerra del Peloponès	Moreneta grisa	Pel color
	<i>Aricia nicias</i>	Del mont Morrón, a la serra d'Espanya, a Múrcia	Moreneta ibèrica	Endemisme ibèric
	<i>Aricia morronensis</i>		Coballs	Pel color
	<i>Cyaniris semitargus</i>	Mig Argos. Argos, gegant dels cent ulls que vigila lo en forma de vedella	Cobalt	Pel color
	<i>Polyommatus</i>	Del grec: amb molts ulls	Blavetes	Pel color
	<i>Polyommatus escheri</i>	Dedicada a Heinrich Escher-Zollikofer, entomòleg suís	Blaveta de l'astràgal	Per l'especificitat de la planta nutrícia, l'astràgal o herba de Sant Llorenç (<i>Asragalus monspessulanus</i>)

<i>Polyommatus dorylas</i>	Dorilas, un dels centaures	Blaveta de la vulnerària	Per l'especificitat de la planta nutricia, la vulnerària (<i>Anthyllis vulneraria</i>)
<i>Polyommatus nivescens</i>	Del llatí: color de neu	Blaveta nívica	Per la coloració, més blanca que blava
<i>Polyommatus amandus</i>		Blaveta de la garlanda	Per una de les plantes nutricies principals, la garlanda (<i>Vicia cracca</i>)
<i>Polyommatus thersites</i>	Tersites, combatent grec de la guerra de Troia, conegut per ser lleig, dolent i covard	Blaveta de la trepadella	Per l'especificitat de la planta nutricia, la trepadella (<i>Orobrychis</i> spp.)
<i>Polyommatus icarus</i>	Icar, fill de Dèdal, que fugí del laberint de Creta amb unes ales de cera	Blaveta comuna	Perquè és la més comuna del gènere
<i>Polyommatus celina</i>		Blaveta comuna africana	Perquè està distribuïda principalment pel nord del continent africà
<i>Polyommatus eros</i>	Eros, déu grec de l'amor	Blaveta alpina	Per la distribució, relegada als Pirineus, sobretot a l'estatge alpi
<i>Polyommatus dapfnis</i>	Dafnis, fill d'Hermes, pastor a Sicília, poeta i músic	Blaveta de fistó	Per la morfologia característica del marge de les ales posteriors
<i>Polyommatus damon</i>	Dedicat a diferents personatges possibles de nom Damon	Blaveta de ratlla blanca	Revers de les ales posteriors
<i>Polyommatus ripartii</i>	Dedicada a Rippart, entomòleg francès	Marroneta de vellut	Per color i la textura vellutada dels androconis dels mascles
<i>Polyommatus fulgens</i>	Del llatí: enlluernador	Griseta de vellut	Per color i la textura vellutada dels androconis dels mascles
<i>Lysandra</i>	Lisandre, general espartà	Blavetes	Per color
<i>Lysandra bellargus</i>	Per la bella Argia, filla d'Adrast i Amfitea	Blaveta lluent	Per color blau llampant
<i>Lysandra coridon</i>	Coridó, gegant fill de Tàrtar i Gea; pastor de les <i>Eglogues</i> de Virgili	Griseta de muntanya	Per la coloració i per la distribució, principalment en zones de muntanya
<i>Lysandra hispana</i>	D'Hispania	Griseta mediterrània	Per la coloració i per la distribució, a la zona mediterrània
<i>Lysandra albicans</i>	Del llatí: blanc	Blaveta pàlida	Per la coloració, més blanca que blava
Nymphalidae-			
Libytheinae			
<i>Libythea</i>	Libitea, deessa de Líbia	Libiteïns	Per l'especificitat de la planta nutricia, el lledoner (<i>Celtis australis</i>). Sinònims: nassuda del lledoner , pels palps labials desenvolupats
<i>Libythea celtis</i>	Per la planta nutricia, el lledoner (<i>Celtis australis</i>)	Papallona del lledoner	
Nymphalidae-			
Danaidae			
<i>Danaus</i>	Dànae, filla d'Acrisi, rei d'Argos, i d'Euricide	Danaïns	Manllevat del nom comú anglès de l'espècie més coneguda, <i>D. plexippus</i>
	Danae, filla d'Acrisi, rei d'Argos, i d'Euricide	Monarques	

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
	<i>Danaus chrysiippus</i>	Crisip, un dels Atrides, assassinat pel seu germanastre Atreu	Papallona tigre	Manllevat del nom comú anglès
	<i>Danaus plexippus</i>	Del grec: bon genet	Monarca	Manllevat del nom comú anglès
Nymphalidae-				
Nymphalinae, Heliconiinae,		De les nimfes, divinitats femenines de la natura	Nimfains, Heliconins, Limentitidins, Caraxins, Apaturins	
Apaturinae				
<i>Argynnis</i>		Arginnis, la resplendent, sobrenom de Venus	Argentades	Recollit per Vilarrúbia (1961) (argentines), adaptat a una millor sonoritat
<i>Argynnis paphia</i>		Pàfia, ploranera en la mort d'Adonis. Pafos, fill de Pigmalió i Galatea, reis llegendaris de Xipre	Argentada comuna	Perquè és l'espècie més comuna del gènere
<i>Argynnis pandora</i>		Pandora, la primera dona creada per l'Olimp i enviada al món, que obre la gerra d'on s'estenen tots els mals de la Terra	Pandora	Es respecta el nominal de l'espècie
<i>Argynnis aglaia</i>		Aglaia, una de les tres Gràcies	Argentada de muntanya	Per la seva distribució, en zones de muntanya
<i>Argynnis adippe</i>		Adippe, una de les nimfes	Argentada de punts vermells	Pels punts vermells de les ales posteriors
<i>Argynnis niobe</i>		Niobe, filla de Tàntal i esposa d'Amfion	Niobe	Es respecta el nominal de l'espècie
<i>Argynnis elisa</i>		Elisa, reina de Cartago	Elisa	Es respecta el nominal de l'espècie
Issoria				
<i>Issoria lathonia</i>		Latònia, sobrenom de Diana	Mirallets	Recollit per Vilarrúbia (1961), per les taques platejades a les ales posteriors
<i>Brenthis</i>				
<i>Brenthis ino</i>		De la <i>Iliada</i> , localitat propera a Troia	Perlades	Perla, com a fruit o producte d'una nimfa
		Ino, filla de Cadme i Harmonia, reina de Tebes	Perlada europea	Per la seva distribució principal, pel centre i nord d'Europa
<i>Brenthis daphne</i>		Dafne, una de les nimfes, que es va transformar en llorer per fugir d'Apol·lo	Perlada de l'esbarzer	Per l'especificitat de la planta nutricia, l'esbarzer (<i>Rubus</i> spp.)
<i>Brenthis hecate</i>		Hècate, deessa missatgera de dimonis i fantasmes	Perlada de la filipèndula	Per l'especificitat de la planta nutricia, la ulmaria (<i>Filipendula ulmaria</i>)
Boloria				
<i>Boloria eunomia</i>		Del llatí: xarxa de pescar; pel dibuix reticulat	Donzelles	Referència a femeni, atribuït de les nimfes
		Eünom, fill d'Arquitesles, mort en mans d'Heraclès	Donzella de la bistorta	Per l'especificitat de la planta nutricia, la bistorta (<i>Polygonum bistorta</i>)
		Eünomia, filla de Zeus i Temis		
<i>Boloria euphrosyne</i>		Eufrosíne, una de les tres Gràcies	Donzella rogenca	Per la coloració rogenca del revers de l'ala posterior
<i>Boloria selene</i>		Selene, filla d'Hiperion i Tia, que personifica la Lluna	Donzella bruna	Per la coloració més fosca del revers de l'ala posterior
<i>Boloria dia</i>		Dia, sobrenom d'Ebe, serventa dels déus; Dia, illot, és la Naxos d'ara	Donzella violeta	Per la coloració violeta del revers de l'ala posterior

<i>Boloria pales</i> <i>Boloria napaea</i>	Pales, divinitat pastoral Napees, nimfes de les valls i dels boscos	Donzella alpina Donzella de muntanya	Per la seva distribució alpina Per la seva distribució, en zones de l'alta muntanya
<i>Vanessa</i>	Del grec: brilliar, pel poema <i>Cadmus and Vanessa</i> , de J. Swift	Atalanta	Es respecta el nominal de l'espècie. Sinònim: rei , en mallorquí
<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta, caçadora i guerrera, casada amb Hipòmenes	Migradora dels cards	Migradora per excel·lència de la nostra fauna; els cards (<i>Asteràcies</i>) són la planta nutricia principal
<i>Vanessa cardui</i>	Per l'ús dels cards (<i>Asteràcies</i>) com a plantes nutrices	Paó de dia	Nom de tradició catalana recollit per Vilarrúbia (1961)
<i>Aglais</i> <i>Aglais io</i>	Aglaià, una de les tres Gràcies Io, amant de Zeus, transformada en vaca per la gelosia d'Hera	Papallona de les ortigues	Per l'especificitat de la planta nutricia, les ortigues (<i>Urtica</i> spp.). Sinònim: ortiguera
<i>Aglais urticae</i>	Per la seva planta nutricia, l'ortiga (<i>Urtica</i> spp.)	Papallona de la c blanca	Per la taca blanca en forma de C del revers de l'ala posterior
<i>Polygonia</i> <i>Polygonia c-album</i>	Del grec: molts angles; per les ales anguloses Per la taca blanca en forma de C del revers de l'ala posterior	Teranyina	Pe'l reticulat, com una teranyina, del revers de les ales
<i>Araschnia</i>	Araçne, rival d'Atenea, que la va convertir en aranya; pel reticulat, com una teranyina, al revers de les ales	Vellutada del salze	Recollit per Vilarrúbia (1961); per les seves plantes nutrices principals, els salzes (<i>Salix</i> spp.)
<i>Araschnia levana</i>	Levana, deessa romana del part, nascuda de la Terra	Nimfa dorment	Pe'l llarg període que l'adult passa en diàpauca
<i>Nymphalis</i> <i>Nymphalis antiopa</i>	Nimfes, divinitats femenines de la natura Antiope, que va tenir dos fills amb Zeus i després es va casar amb Licos, rei de Tebes	Brocats	Per analogia amb els teixits que combinen seda i metalls
<i>Nymphalis polychloros</i>	Del grec: molts colors, encara que <i>lektoros</i> correspon al color verd pallid	Brocat de la cefalaria	Per l'especificitat de la planta nutricia, la cefalaria (<i>Cephalaria leucantha</i>)
<i>Euphydryas</i>	Nom propi comú a l'antiguitat; de forma bonica	Brocat variable	Per la forta variabilitat de colors i preferències ecològiques que presenta aquesta espècie
<i>Euphydryas desfontainii</i>	Dedicada a R.L. Desfontaines, botànic francès dels s. XVIII-XIX	Damers	Recollit per Vilarrúbia (1961); pel disseny alar, que recorda el joc de dames
<i>Euphydryas aurinia</i>	Aurínia, sobrenom de Sàtürnica, pitonissa venerada pels Germans i citada per Tàcit	Damer puntejat	Pels punts negres submarginals de l'ala posterior
<i>Melitaea</i>	Mèlite, filla de Nereu i Doris; Melitea, sobrenom de Diana i d'Artemis, i altres derivats	Damer de la centàurea	Per les seves plantes nutrices principals, les centàures (<i>Centaurea</i> spp.)
<i>Melitaea cinxia</i> <i>Melitaea phoebe</i>	Cinètia, sobrenom d'Hera, la Juno romana Febe, sobrenom d'Artemis, que presidia l'oracle de Delfos	Damer de la blenera	Per l'especificitat de la planta nutricia, la blenera (<i>Terbascum</i> spp.)
<i>Melitaea trivia</i>	Trívia, sobrenom de Diana o Àrtemis		

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
	<i>Melittaea didyma</i> <i>Melittaea diamina</i>	Dídima, sobrenom de Diana o Artemis; bessó	Damer roig Damer de la valeriana	Per la coloració rogenca de l'anvers de les ales Per l'especificitat de la planta nutricia, la valeriana (<i>Valeriana</i> spp.)
	<i>Melittaea deione</i>	Dione, una de les nimfes; amb Zeus, va ser mare d'Àfrodità	Damer dels comillets	Per la seva planta nutricia principal, els comillets (<i>Antirrhinum majus</i>)
	<i>Melittaea parthenoides</i> <i>Melittaea celadussa</i> <i>Limenitis</i>	Parteni, epítet d'Àrtemis Del llatí: llacuna; Limenitis, sobrenom de Venus	Damer dels prats Damer bosca Nimfes	Per l'hàbitat principal de l'espècie Per l'hàbitat principal de l'espècie Divinitats femenines de la natura. Sinònim: goges , en català, dones d'aigua
	<i>Limenitis camilla</i> <i>Limenitis reducta</i>	Camilla, princesa del Laci a l' <i>Eneida</i> de Virgili Del llatí: reduïda, més petita	Nimfa boscana Nimfa mediterrània	Per la preferència pels ambients forestals Per la seva distribució preferent a la regió mediterrània
	<i>Charaxes</i> <i>Charaxes jasius</i>	Del grec: estaca, escotadura Diverses interpretacions	Papallona de l'arboç	Recollit per Vilarrubia (1961); per la seva planta nutricia principal, l'arboç (<i>Arbutus unedo</i>)
	<i>Apatura</i> <i>Apatura ilia</i> <i>Apatura iris</i>	Del grec: que enganya; pels efectes tornassolats de l'anvers de les ales dels mascles Ilia, mare de Ròmul i Rem Iris, personifica l'arc de Sant Martí	Tornassolades Tornassolada petita Tornassolada gran	Per l'efecte de la llum sobre l'anvers de les ales dels mascles Per la mida, més petita Per la mida, més gran
	Nymphalidae-Satyrinae	Sàtirs, divinitats silvestres, companys de Bacus, mig homes i mig cabrits	Satirins	
	<i>Pararge</i> <i>Pararge aegeria</i> <i>Lasiommata</i>	Pròxim a <i>argos</i> , blanc, però en referència a la proximitat a <i>Melanargia</i> Egèria, una de les nimfes Del grec: ulls peluts, vellutats	Brunes Bruna boscana Margerers	Pel color dominant Per la seva preferència pels ambients forestals Per la seva preferència pels marges de camins i límits entre ambients
	<i>Lasiommata megera</i> <i>Lasiommata petropolitana</i> <i>Lasiommata maera</i>	Megera, una de les tres Erínies, nascudes de la sang d'Urà, que mortifiquen els criminals De Petropoli, forma llatina de Sant Petersburg Maera, una de les Nereïdes; trista, pel color fosc de les ales	Margera comuna Margera aranesa Margera gran	Perquè és l'espècie més comuna del gènere Perquè a Catalunya la seva distribució està limitada a la Vall d'Aran Per la seva mida, sensiblement més gran que la de les altres espècies del gènere
	<i>Coenonympha</i> <i>Coenonympha arcania</i> <i>Coenonympha glycerion</i> <i>Coenonympha dorus</i>	Del llatí: nimfa comuna Del llatí: secret, tancat Gliceri, emperador romà del s. V aC Doris, nimfa oceànica	Leonades Leonada de matollar Leonada de muntanya Leonada de les garrigues	Pel color Perquè prefereix els ambients mig tancats Per la seva distribució, en zones de muntanya Pel seu hàbitat, en zones seques i àrides

<i>Coenonympha pamphilus</i>	Del llatí: amic de tothom, bondadós	Leonada comuna	Perquè és l'espècie més comuna del gènere
<i>Coenonympha corinna</i>	Corinna, poetessa de Tanagra a Grècia	Leonada de Sardenya	Endèmica de Còrsega i Sardenya
<i>Pyronia</i>	Diverses interpretacions en relació amb el foc	Saltabardisses	Perquè es troba normalment en ambients embardissats
<i>Pyronia tithonus</i>	Títonus, fill de Laomedont, rei de Troia	Saltabardisses europea	Per la seva àmplia distribució al centre d'Europa
<i>Pyronia cecilia</i>	Cecília, nom de dona	Saltabardisses de solell	Perquè ocupa ambients assolellats i termòfils
<i>Pyronia bathseba</i>	Bathseba, general del rei David	Saltabardisses cintada	Per la taca allargada i clara del revers de l'ala posterior
<i>Aphantopus</i>	Del grec: peus invisibles; per la degeneració del primer parell de potes en aquesta família	Papallona dels ullets	Per la seguit d'ocells, com ulls, del revers de les ales
<i>Aphantopus hyperantus</i>	Hiperant, un dels cinquanta fills d'Egipte	Bruna dels prats	Perquè prefereix els prats i els ambients oberts
<i>Maniola</i>	Del llatí: diminutiu de Mania o Manes, ànimes dels morts; possiblement per la coloració fosca	Bruna de Sardenya	Endèmica de Sardenya
<i>Maniola jurtina</i>	Possiblement corrupció de Jurtuna, una nimfa de les fonts de Roma	Bruna de muntanya	Perquè ocupa zones de muntanya
<i>Maniola nura</i>	De la cultura nuràgica, de Sardenya	Bruna de secà	Perquè a Catalunya es troba en zones àrides de les comarques de ponent
<i>Hyponephele</i>	Per l'anvers de les ales, fosc	Muntanyeses	Perquè són espècies de muntanya. Sinònims: erèbtes , del nominal del gènere
<i>Hyponephele lycan</i>	Licàon, fill de Pelasg, rei d'Arcàdia. Zeus el va transformar en llop	Muntanyesa fistonada	Per la fimbria de les ales, semblant a un físió
<i>Hyponephele lupina</i>	Del llatí: diminutiu de lloba	Muntanyesa ilisa	Per l'absència de dibuixos distintius a les ales
<i>Erebia</i>	Èreb, un dels déus de l'Avern, l'infern; per la foscor de les ales	Muntanyesa menuda	Per la mida, més petita que la de les altres espècies del gènere
<i>Erebia euryale</i>	Euriale, una de les tres Gòrgones	Muntanyesa de la terna	Pels tres punts apicals de l'ala anterior, alineats
<i>Erebia manto</i>	Manto, filla de Tirèstes, rei de Tebes	Muntanyesa de tartera	Perquè es troba típicament a les larteres pirinenques
<i>Erebia epiphron</i>	Del grec: seriós; pel seu color fosc	Muntanyesa del Pirineu	Perquè és un endemisme dels Pirineus
<i>Erebia triaria</i>	Pels tres punts apicals de l'ala anterior	Muntanyesa de primavera	Perquè és l'única espècie del gènere amb una fenologia estrictament primaveral
<i>Erebia gorge</i>	Gorge, una de les tres Gòrgones	Muntanyesa griseta	Per la coloració grisenca del revers de l'ala posterior
<i>Erebia gorgone</i>	Les Gòrgones, divinitats del regne de les ombres, Euriale, Medusa i Esteno	Muntanyesa griseta bessona	Espècie d'aparència molt semblant a <i>E. cassioides</i>
<i>Erebia epistygne</i>	Del grec: horrible; pel color fosc	Muntanyesa tardana aranesa	Pel seu vol tardà, a l'agost, i per una distribució que a Catalunya està restringida a la Vall d'Aran
<i>Erebia cassioides</i>	Del grec: semblant a un elm		
<i>Erebia rondoui</i>	Dedicada a P. Rondou, entomòleg i pirineista francès dels s. XIX-XX		
<i>Erebia pronoe</i>	Pronoe, filla de Nereu i Doris		

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
	<i>Erebia lefebvrei</i>	Dedicada a A.L. Lefèbvre, entomòleg francès del s. XIX	Muntanyesa negra	Per la seva coloració, extremament fosca
	<i>Erebia oeme</i>	Ídus, fill d'Àfarcu i Arene, va rapitar Marpessa	Muntanyesa de les molleseres	Per l'habitat característic de l'espècie
	<i>Erebia neoridas</i>	De Mèolans, localitat dels Alps francesos	Muntanyesa tardana	Pel seu vol tardà, a l'agost i al setembre
	<i>Erebia meolans</i>	Pandros, filla de Cècrops, fundador d'Atenes	Muntanyesa comuna	Perquè és l'espècie més comuna del gènere
	<i>Erebia pandrose</i>		Muntanyesa puntejada	Pels petits punts distintius a la zona postdiscal de l'ala anterior
	<i>Erebia sthennoyo</i>	Del grec: vigor	Muntanyesa puntejada	Espècie pràcticament indistingible de l'anterior, endèmica dels Pirineus
	<i>Melanargia</i>	Pel color negre i blanc de les ales	pirinenca	Pel disseny de les ales, amb alternança de cel·les blanques i negres
	<i>Melanargia russiaca</i>	De Rússia	Escac de muntanya	Per la seva distribució, en zones de muntanya
	<i>Melanargia galathea</i>	Galatea, una de les Nereïdes; pastora a les <i>Églogues</i> de Virgili	Escac aranès	Perquè a Catalunya la seva distribució està limitada a la Vall d'Aran
	<i>Melanargia lachesis</i>	Làquesis, una de les tres personificacions de les Moïres, el destí; són les Parques romanes	Escac ibèric	Perquè es tracta d'un endemisme ibèric
	<i>Melanargia occitanica</i>	D Occitània, regió del sud de França	Escac ferruginós	Pel color de les venes del revers de les ales
	<i>Melanargia ines</i>	Dedicada a Ines, donzella del comte J.C.	Escac de ponent	Perquè es troba a les comarques de ponent
	<i>Satyrus</i>	Ho fímansegg, entomòleg dels s. XVIII-XIX	Sàtirs	Es respecta el nominal del gènere
	<i>Satyrus fernla</i>	Sàtirs, divinitats silvestres, companys de Bacus, mig homes i mig cabrits	Sàtir gran	Per la mida, més gran
	<i>Satyrus actaea</i>	Del nom de la canyafèrta (<i>Ferula communis</i>), que no és una de les seves plantes nutrícies?	Sàtir petit	Per la mida, més petita
	<i>Hipparchia</i>	Actea, filla de Nereu i Doris	Faunes	Simònim de sàtir en la mitologia grega
	<i>Hipparchia fagi</i>	Hipare, astrònom grec del s. II aC	Faune gran	Per la mida, més gran
	<i>Hipparchia hermione</i>	Del nom d'un arbre, el faig (<i>Fagus sylvatica</i>), que no és una de les seves plantes nutrícies	Faune petit	Per la mida, més petita
	<i>Hipparchia semele</i>	Semele, filla de Cadme i Harmonia, que amb Zeus va engendrar Dionís	Faune lleonata	Pel color
	<i>Hipparchia statilinus</i>	Stator, sobrenom de Zeus	Faune bru	Pel color
	<i>Hipparchia fidia</i>	Fidia, sobrenom de Juno, dona de Júpiter	Faune ziga-zaga	Pel dibuix en ziga-zaga al revers de l'ala posterior
	<i>Hipparchia neomiris</i>	Del grec i del llatí: nou i sorprenent	Faune de Sardenya petit	Endèmica de Còrsega i Sardenya
	<i>Hipparchia aristaeus</i>	Aristeu, fill d'Àpòl·lo i Cirena	Faune meridional	Per la seva distribució, al sud d'Itàlia i illes properes
	<i>Arethusaana</i>	D' Aretusa, una de les Nereïdes	Fals faune	Per la semblança amb les espècies del gènere <i>Hipparchia</i>
	<i>Arethusaana arethusa</i>	Aretusa, una de les Nereïdes i nimfa del mar, companya d'Àrtemis		

<i>Brintesia</i> <i>Brintesia circe</i>	Circe, filla d'Hèlios i Perse, nimfa oceànica i perquè Circe era una bruixa	Bruixa	Per la coloració, fosca, i per la mida, gran, bruixa
<i>Chazara</i>	Del grec: privar o desposseir; perquè Aquil·les va ser desposseït de Brisets	Bruixa petita Bruixa de ponent	Semblant a <i>B. circe</i> , però de mida més petita Perquè es troba a les comarques de ponent
<i>Chazara briseis</i> <i>Chazara priouri</i>	Brisets, jove grega que es va enamorar d'Aquil·les Dedicada a J.L. Priour, pintor francès del s. XVIII	Hespèrides	
Hesperitidae	Les Hespèrides, vigilants del jardí del mateix nom; del grec: ponent, occident	Fúries	Nom popular de dimonis de segon ordre habitants de l'Avèrn
<i>Erynnis</i>	Erimies, nom amb què també són conegudes les Fúries, que colpegen els mortals	Fúria	Únic representant d'aquest gènere a Catalunya
<i>Erynnis tages</i> <i>Carcharodus</i>	Tages, jove amb dots endevinatoris Del grec: amb dents esmolades; pel dibuix de les fimbries de les ales	Capgrossos	Perquè tenen un cap gros en relació amb la resta del cos
<i>Carcharodus alceae</i>	Per una de les seves plantes nutritives, l'alcea o malvi bord (<i>Malva alcea</i>)	Capgròs comú	Perquè és l'espècie més comuna del gènere
<i>Carcharodus lavatherae</i>	Per les seves plantes nutritives, les malves (<i>Lavathera</i> spp.)	Capgròs pàl·lid	Pel color
<i>Carcharodus flocciferus</i> <i>Carcharodus baeticus</i>	Del grec: portar una flama De la Bètica romana (sud de la península Ibèrica)	Capgròs fosc Capgròs del malrubí	Pel color Per la seva planta nutritiva principal, el malrubí (<i>Marrubium vulgare</i>)
<i>Spialia</i> <i>Spialia sertorius</i>	Del grec: amb taques. Sertori, cabdill lusià que va fer la guerra a l'Imperi Romà	Murris Murri de la pimpinella	Pel tipus de vol, ràpid i imprevisible Per l'especificitat de la planta nutritiva, la pimpinella (<i>Sanguisorba minor</i>)
<i>Muschampia</i>	Dedicat a P.A.H. Muschamp, entomòleg anglès dels s. XIX-XX	Fals merlet	Per la forta semblança amb les espècies del gènere <i>Pyrgus</i> spp., que es proposa anomenar merlets
<i>Muschampia proto</i>	Proto, filla de Nereu i Doris	Merlets	A partir del nom genèric traduït al català
<i>Pyrgus</i>	Del grec: merlet; pel dibuix blanc i negre de la fimbria de les ales	Merlet reial	Perquè és l'espècie més gran del gènere
<i>Pyrgus carthami</i>	De <i>Carthamus</i> spp., gènere de plantes compostes (Asteràcies)	Merlet boreal	Per la seva distribució borealpina
<i>Pyrgus andromedae</i>	Andròmeda, filla de Cassiopea i Cefeu, i esposa de Perseu	Merlet alpi	Per la seva distribució alpina
<i>Pyrgus cacaaliae</i>	De <i>Cacalia</i> spp., gènere de plantes compostes (Asteràcies)	Merlet comú	Perquè és l'espècie més comuna del gènere
<i>Pyrgus mahvoides</i>	De la malva (<i>Malva</i> spp.), considerada erròniament com a planta nutritiva		

Família	Gènere i espècie	Origen del nom llatí	Nom proposat	Comentari
<i>Pyrgus serratalae</i>	De <i>Serratula</i> spp., gènere de plantes compostes (Asteràcies)	Merlet olivaci	Pel color	
<i>Pyrgus onopordi</i>	D' <i>Onopordium</i> spp., gènere de plantes compostes (Asteràcies)	Merlet dels erms	Pel seu hàbitat més característic	
<i>Pyrgus cirsii</i>	De <i>Cirsium</i> spp., gènere de plantes compostes (Asteràcies)	Merlet rogenic	Pel color rogenic del revers de les ales	
<i>Pyrgus armonicanus</i>	D' Armòrica, regió de la Gàl·lia que correspon a la Bretanya	Merlet ruderal	Per la seva preferència pels ambients ruderals	
<i>Pyrgus atheus</i>	Del llatí: escaquer; per les taques blanques sobre el color negre de les ales	Merlet major	Perquè és la segona espècie més gran del gènere	
<i>Pyrgus bellieri</i>	Dedicada a J.B.E. Bellier, entomòleg francès del s. XIX	Merlet bessó	Per la gran semblança amb <i>P. atheus</i>	
<i>Heteropterus</i>	Del grec: ales diferents de les de la resta de papallones d'aquesta família	Saltirons	Pel tipus de vol tan característic de les espècies d'aquest gènere	
<i>Heteropterus morpheus</i>	Morfeu, fill d'Hipnos, un déu alat que provocava la son	Saltiró	Únic representant d'aquest gènere a Catalunya	
<i>Carterocephalus</i>	Del grec: cap ample o fort; pel cap gros amb les antenes separades	Caparruts	A partir del nom genèric traduït al català	
<i>Carterocephalus palaemon</i>	Palèmon, nom de Melicertes en ser acollit pels déus, protector dels ports de mar	Caparrut d'Aran	Perquè a Catalunya la seva distribució està limitada a la Vall d'Aran	
<i>Thymelicus</i>	Pels timèlics, els músics del cor en el teatre grec	Daurats	Pel seu color daurat	
<i>Thymelicus lineola</i>	De línia, per la forma lineal de l'androconi del mascle	Daurat de punta negra	Pel tret distintiu a l'extrem de les maces de les antenes	
<i>Thymelicus sybestrís</i>	Que viu a les selves i als boscos	Daurat de punta taronja	Pel tret distintiu a l'extrem de les maces de les antenes	
<i>Thymelicus acteon</i>	Acteó, jove caçador convertit en cérvol per Àrtemis	Daurat fosc	Per la coloració, fosca en relació amb la de les altres dues espècies del gènere	
<i>Hesperia</i>	Les Hespèrides, vigilants del jardí del mateix nom; del grec: ponent, occident	Dards	Pel seu vol directe i ràpid	
<i>Hesperia comma</i>	Per la forma en coma de l'androconi del mascle	Dard de taques blanques	Per les taques blanques al revers de l'ala posterior	
<i>Ochlodes</i>	Del grec: turbulent, erràtic; pel tipus de vol	Dard ros	Pel color ataronjat	
<i>Ochlodes sybanus</i>	Del llatí: del bosc	Sagets	Pel seu vol directe	
<i>Gegenes</i>	Del grec: nascut de la terra	Sageta negra	Per la coloració, molt fosca	
<i>Gegenes nostradamus</i>	Nostradamus, metge i astròleg provençal	Sageta petita	Per la mida, més petita en relació amb <i>G. nostradamus</i>	
<i>Gegenes pumilio</i>	Del llatí: petit, nan			
<i>Borbo</i>	Del grec: fang, llot	Sageta gran	Per la mida, més gran en relació amb <i>G. nostradamus</i>	
<i>Borbo borbonica</i>				